

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/2 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarohle:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/2 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl.,
1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/2 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oră 6 cr
a treia-oră 5 cr., și timbru de 30 cr.Redacția și administrația: Strada Poplăci Nr. 15.
Telefon Nr. 14.

Se prenumără și la poste și la librării.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscripte nu se înapoiază

Numeri singuratici la 5 cr. se vând la „Tipografia”, soc. pe acțiun

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

Politia și presa lor.

E vorba de politia de stat și presa — de stat, presa maghiară. Două instituții cari lucră pe o mână, ori de câte ori e vorba de naționalități, în special de noi. Dovadă casul cu „revoluțiunea” din Purcăreni. Politia o aranjează, presa o alarmează în lumea largă, și „revoluțiunea” Valahilor e gata. Că fost-a ceva serios, fost-a vre-o mișcare, vre-o bătăie, vre-un picur de sânge ori o vilvă de foc — nu împoartă. Politia a confiscat proclamațiuni, presa a umplut lumea de „revoluțiune” și noi, ca miei cei nevinoși: nu știm nimic de toate acestea și totuși suntem duși la înjunghiere. Suntem timbrați revoluționari, irredentiști. Compromiși și pace.

Decât că lucrul nu va merge tocmai așa ușor. Chestiunea s'a pus deja pe alt teren. Preinșii revoluționari, primele victime ale acestei „revoluțiuni”, au recurs la forurile justiției; atât părintele Frateș, cât și părintele Giurgiu au făcut arătare la tribunalul din Brașov, și aci doară nu vor mai hotărî poliști secrete și ziaristi obscuri ai — cabinetului negru. Ori-cât de mult s'ar fi corupt în Ungaria toate instituțiile de stat, și ori-cât omnipotența statului ar fi subjugat totul în serviciul seu, totuși nu putem crede că tribunalul, în special tribunalul din Brașov, s'e-și fi abdicat libertatea și independența sa ca for juridic, în favorul tainicelor conjurațiuni ce se țin în scopuri politice perverse, prin ziaristi, detectivi și alți poliști de stat. — Vom vedea.

Dar' apropos: ziaristi și poliști. S'au în timpul din urmă foarte mult despre această temă, chiar în parlamentul maghiar. A fost un lucru vrednic de atențiune. Pe când desbaterea în general a bugetului s'a absolvat în 2 zile — altădată dură cel puțin tot atâtea săptămâni — s'a întâmplat ca desbaterea specială a bugetului prezentat de către ministrul de interne a ocupat atențiunea bunilor „părinți ai patriei” 3 zile întregi, și din acestea 2 zile au fost consacrate unei singure poziții: *poliția de stat*.

S'au spus multe și frumoase la acest punct. Dl. Perczel, șeful tuturor gendarmilor, poliștilor și detectivilor poate fi mândru.

„Politia se ocupă cu tot felul de lucruri, numai cu ceea-ce-i chemarea nu. — Față cu politia nu e scutit nici sanctuarul familiei, nici libertatea personală a cetățeanului. — Politia se amestecă în chestiuni familiare. — Politia funcționează și ca impediment dirimător de căsătorie (un cas concret s'a expus). — Politia procede ca martorii în mod brutal, care sfidează ori-ce simț de umanitate. — Politia nu are nici o considerație morală, ea nimicește viitorul *copiilor* (un cas concret din Pesta s'a arătat). Politia face servicii de agent provocator”... etc., etc.

Acestea nu le zicem noi, le zice deputatul Pichler Ghözc. Cuvintele de mai sus sânt citate verbal din vorbirea lui, rostită în ședința dela 1 Februarie a dietei.

Dar' se vedem ce zice presa? Ea ilustrează și mai mult calitățile nobile ale poliției de stat. Cităm dintr'un organ guvernamental, care nu poate fi bănuț de a spune adevărul în colorit opozițional, ca deputatul Pichler.

Pesti Hirap scrie în prim-articolul seu dela 2 Febr. sub titlul „Egy kis igazság” următoarele:

„Până când politia ca instituțiune și autoritate nu se identifica cu călcarea de drepturi și brutalitățile nejuste atribuite membrilor ei singuratici, până atunci „politia” nu șede pe banca acuzărilor. Dar' șed acolo acei membri, fără deosebire de rang și poziție, cari calcă în picioare cu cismele lor neblejnice ordinea de drept și cari voiesc se introduce în Ungaria sistemul lui Napoleon III. Cu acestia trebuie să-și tragă seama și politia,

dacă nu vrea să fie suspționată, că își recunoaște de al seu acest sistem de spionaj și de agenți provocatori...”

„Dar' acum stau cu grămada la dispoziția presei și a dietei astfel de afirmări basate. E sigur, că unul sau mai mulți membri de ai poliției au comis abuzuri și urmează un astfel de sistem de cercetare, care nu e permis să-l suferim, dacă cumva nu voim să aruncăm pe stradă drepturile libertăților și să organizăm Ungaria după poruncii polițienești.

„Mai ales contra unor membri singuratici ai poliției se aduc acuze în formă pozitivă. Cea mai gravă e, că unii lucră ca agenți provocatori...”

„În Ungaria s'a mai încercat odată a se folosi de instituția agenților provocatori, atunci față cu alții. Presa, care atunci s'a revoltat contra acestui instrument infam din „second empir”, are drept și acum să pretinză, ca să nu se împoarte în Budapesta „mouchazii” (spionii poliției secrete de sub Napoleon al III-lea. Red.). Spionii și agenții provocatori ai lui Napoleon III. nouă nu ne trebuiesc. Acestia l-au adus și lui peirea; acestia ne-ar aduce o și nouă. Prinzi-i pe mișei cu mintea și cu puterea, dar' nu cu egale mișei. Dacă cineva a făcut asemenea lucruri, acela trebuie dat în judecată dimpreună cu faptuitorul mișei și să se facă lumină, că politia nu apără astfel de călcare de drept și infamie. Interesul poliției e, să-i extradee pe respectivi, dacă în adevăr e dreptă acuză”!

Aceasta e numai o „parte mică din adevăr”. Dar' rugăm a aplica toate aceste cunoștințe despre calitățile și obiceiurile poliției de stat la cazul „revoluțiunii” din Purcăreni.

Sânt cunoștințe din isvor maghiar, nebanuit, curat guvernamental. Cei-ce le scriu trebuie că știu ce spun. La tot casul aci vor ști mai bine, decum au știut când au scris că „ferbe Dacia” și „Liga ațită la revoluție”. Aceste fașii de *lumină maghiară* vor lumina puțin tenebroasa chestiune din Purcăreni și Săcele. Dar' tribunalul din Brașov, dacă va cerceta cu energie și zel va pute revêrsa și mai multă lumină, în schimb, asupra poliției însăși, și doar' asupra întregii construcțiuni ce se numește stat polițienesc.

Stranie coincidență! Tocmai pe când dieta maghiară analiza politia de stat și arăta pornirile ei, tocmai pe când presa scoate la larg aceste rufe murdare ale statului polițienesc maghiar, tocmai pe atunci se alarma lumea de „revoluțiunea valahă”. Oare-care inconsecuență era în procedura presei ungurești, nu-i vorba, pentru-că publica produsele tocmai ale aceleiași poliții, pe care o combătea, prezentându-o ca absolut perversă și miserabilă. Dar' știți ce a provocat în presă această campanie, care a pus-o în inconsecuență? Un cas întâmplat unui „ziarist maghiar”.

E tipic casul și nu e sporadic. Dumealui a aflat că politia a făcut cercetare la un hotel renumit și a găsit măsurile mai mici decum trebuia. Hotelierul avea să se pedepsit cu o amendă. Invenșul Schreib Moritz a prins însă ocazia. S'a apropiat de hotelier și i-a șoptit: Domnule dacă dau eu știrea aceasta în ziar eu câștig; și trebuie să o dau, că asta mi-e pâinea. D-ta însă perzi însușit mai mult. Iți perzi toți mușterii...

Hotelierul a înțeles. Drept răspuns i-a pus în mână niște bancnote. Schreib Moritz însă nu s'a îndestulit. Hotelierul i-a mai promis pe altă-dată.

Intr'aceia hotelierul consultează în afacere pe un cunoscut al seu dela poliție. Acesta l'a sfătuit să-i mai dea doi zeceri. Mai întâiu însă și-a însemnat numerii și seria bancnotelor destinate ziaristului. — La ciasul anunțat „ziaristul” a primit banii, — dar' imediat poliștilor l'a înhățat pentru pun-gășie.

Așa e presa și politia maghiară. Vrednică una de alta. Nu e mirare, că la „revoluțiunea” din Purcăreni și-au dat mâna.

Sibiu, 8 Februarie n.

Situația în Ungaria. „Frankfurter Zeitung” publică o scrisoare din Budapesta, în care astfel e descrisă situația din Ungaria: „Stagnarea vieții politice, eată signatura situației; mânie, indispoziție, resignație. Ur-mările păgubitoare de lăncezire politică a țerei nu se arată încă, dar' nu vor întârzia a se ivi. Organismul, care e înveninat până în ră-munchi, își perde capabilitatea de rezistență. Posibilitatea cumpărării mandatelor este cel mai rău dintre toate veninurile politice. Aceasta conduce la demoralizația totală a țerei. Presimțul acesteia începe a se ivi acum și la stânga extremă radicală, care până acum a format numai aripa extremă a șovinismului. Frica, că Maghiarii ar pute pierde majoritatea în parlament, a făcut ca și așa numitele partide democratice să respingă ori-ce propuneri radicale de reforme electorale. Dar' fiindcă prin sistemul simoniei s'a introdus domnia exclusivă a oamanilor cari plătesc și a celor plătiți, totuși le vine în minte, că nu se poate susține mai departe exclusivitatea unei singure clase”.

Dela frații bucovineni. La 3 Februarie n. a avut loc în localitățile comitetului țerei din Cernăuți o conferență politică românească. Au luat parte membrii clubului român din dieta Bucovinei și deputații din parlament bar. G. Vasileco, Dr. G. Popovici și Dr. I. cav. de Flondor. S'a discutat — scrie „Patria” — situația politică și s'au lansat idei privitoare la organizația partidului național.

Pe ieri, bar. Victor Styrcea a convocat la o ședință pe membrii comitetului partidului național.

Românii și Sașii

Ungurii tremură de teama, că Sașii se vor alia cu Românii. Un comunicat oficios din „Pol. Corr.” îi face atenți să nu se defacă de cătră Maghiari, că vor fi înghițiți de Românii.

Și de ceea-ce se tem cercurile oficioase mai înalte, se tem și cele mai neoficioase din provincă. Un exemplu din Orăștie. — Se cunoaște solidaritatea frumoasă ce au dovedit în acest orășel Sașii și Românii împotriva maghiarizării numelor toponimice. Aceasta le-a dispăcut Maghiarilor, și foia lor „*Szászváros*” începe deja a intriga în contra acestei solidarități zicând, că Românii ar fi fost trasi pe sfoară.

Foarte bine răspunde la această intrigă dl. Dr. Mihai, șeful Românilor, printr'o scrisoare ce o găsim în *Revista Orăștiei*. Eată o parte din această scrisoare:

„Pentru-ca să fie lumină deplină în ce privește ținuta noastră în cazul de care e vorba, îmi permit a observa, că noi acum ca și altă-dată, am purces așa, cum ne-a dictat simțul nostru românesc. Libertatea cugetărei libere și a convingerei libere, fiind și în țeara noastră absolută și neștermută, ne folosim și noi de aceste daruri; drept aceea noi așa cugetăm și simțim, că Românii sântem și Românii voim să rămânem în această țeară a noastră, fără a ne întreba dacă aceasta altora le place ori ba!

Acesta este altfel simțământul comun al Românilor, fie ei divisați în partide, confesiuni, ori clase sociale diferite.

Acest simțământ ne-a îndemnat a vota cu propunerea Sașilor contra legii de maghiarizare a numelor comunale, fiind acea propunere îndreptată în contra tendențelor agresive, ce vătămă simțul nostru românesc. Tot acest simțământ ne-a oprit a lua parte la ședința „festivă” a comunității, aranjată în anul 1896 de cătră Maghiari și Sași, împreună, fiindcă aceea s'a ținut intru gloriificare a tendențelor agresive, ce ne vătămă.

Nu mai cunoscând aceste motive a purcederi noastre, se va da răspuns obiectiv la întrebarea, dacă am fost „trasi pe sfoară” ori ba?

Din cele premerse se poate face însă deducerea hotărâtă și la ținuta ce o vom ob-

serva în viitor, ținută prorocită în foia dlui Simon.

La ori-ce conlucrare menită a înainta binele orașului și binele obștei, ne vor afla alături și Maghiarii și Sașii!

Ori-cine va aduce însă înainte în comunitate treburi, cari vor vătămă simțământul nostru românesc, ne va afla în contra sa, fie el Maghiar, fie Sas!

Această ținută a noastră absolut nu va fi schimbată de dragul pactului, ce a existat în trecut, cu privire la împlinirea posturilor de funcționari la magistral, pentru-că acest pact și altcum a fost desconsiderat la una din alegerile din urmă, și de Maghiari, și de Sași, și pentru-că este tare credința noastră, că prin bărbăție și muncă cinstită, în viitor vom ocupa teren tot mai mult și ne vom afirma tot mai bine în Orăștie, ori vom ave funcționari români, ori ba!

Aceasta este starea adevărată a lucrului în ce privește „tragerea pe sfoară” și ținuta viitoare a Românilor în reprezentanța orașenească.

Dr. Ioan Mihai,
membru în reprezentanță.

Manoperă ungurească.

— Din „Liga Română”. —

Ziarele dela Budapesta fac revoluție românească în Transilvania. De un cărd de vreme încoace, abia trece zi fără ca aceste scârboase tipărituri să nu arunce bănueli, una mai „gravă” dar' mai stupidă, decât cealaltă. Se vede, că Ungurilor le-ar veni azi la socoteală să li-se deee un motiv oare-care sub a cărui umbră se poată sechestra și acea brumă de drepturi ce le-a mai rămas Românilor transilvăneni până în ziua de azi. Și pentru-că conducătorii români de peste munți și bărbaii nostri serioși nu vor să le deee Maghiarilor de ei mult rinvita legitimare, ci continuă a îndemna pe popor să persiste în lupta sa în cadrele legalității, de aceea guvernul bar. Bánffy ține să alarmeze lumea, că Ardealul ar fi inundat de zeci de mii de proclamații revoluționare, trimise acolo de cătră un „comitet revoluționar” din București.

Foile maghiare, inspirate de *Jeszenszky* îndrăznesc chiar a insinua că „Liga Valahă” ar fi redijată și expedit comediile acelea de proclamații.

Creдем de prisos a insista asupra acestei infame calumnii. Toată lumea știe, că aceste insinuațiuni sânt ordinare ticăloși maghiare, pentru-că nici-odată Liga nu s'a gândit se redacteze asemenea proclamațiuni și aceasta pentru cuvântul foarte simplu, că ea nu a fost, nici nu vrea să fie o asociațiune revoluționară; dar' chiar dacă ar fi avut vre-odată asemenea idei fie siguri compatrioții lui *Jeszenszky*, că Liga nu este o societate de desechilabrați, ca să se dedea la apeluri revoluționare caraghioase cum sânt acelea trimise din „București” (?) în Transilvania.

Prin urmare, toată această isterică sfortare de a atribui Ligei asemenea proceduri, este o prostie.

Aici în capitală nimeni nu știe că ar exista vre-un „comitet revoluționar”. Dar' dacă s'au aflat la preoți și alți Români din Transilvania „30.000 de exemplare de proclamațiuni revoluționare” trimise din București, precum spun ziarele maghiare, atunci e foarte probabil, că e intrigă ungurească la mijloc.

Ne aducem aminte, că mai acum câteva săptămâni de zile, ziarele românești din Transilvania publicară un fel de „apel revoluționar” ce li-se trimisese dela Budapesta, și care, scris într'o românească cu ortografie maghiară, era iscălit „Comitetul csel fer de nume”. Era o comedie sau o uneltire ungurească rău înșenată? Nu știu. Confrații nostri de peste munți au luat-o în bătaie de joc făcând mult haz de ea. Dar' cine ne garantează, că *actualele* proclamații nu sânt cumva puse la cale de agenți de ai guvernului maghiar? Acel Meșistofel de *Jeszenszky*, care a instituit în țeara ungurească un întreg sistem de spioni și de agenți, un cabinet negru cu menirea de

a controla „secretul” scrisorilor, acel scâr-bos agent *metternichian*, care se vede că e foarte mândru de secretețiunile genului seu de poliști politic, pare capabil de ori-și-ce infamie. Nu ne-ar surprinde deci cătuși de puțin, dacă s'ar dovedi, că toată comedia asta cu proclamațiunile e opera lui. Toate sistemele absolutiste au încercat, mai ales în vremuri de primejdie pentru ele, să provoace simulacre de revolte pentru-ca să aibă un motiv, o legitimare de a sugruma cu forța brutală o pornire antagonică ori-cât de legală ar fi fost ea. Și cum toată dominațiunea maghiară nu se poate menține, decât pe o schelă de absolutism deghisat cu forme exterioare „constituționale”, ar fi lucrul cel mai firesc din lume ca ea să se vază nevoită a se folosi și de aceste abiecte mijloace ale diplomației tuturor tiranilor.

Dar' dacă guvernul maghiar crede că poate înșela pe cineva, își face o iluzie. Nu sânt Românii un popor de naivi pentru-ca să se lase a fi trasi pe sfoară de asemenea machinațiuni stupide și nici lumea mare nu mai e atât de desorientată ca să nu înțeleagă scopul pe care îl urmăresc Maghiarii cu aceste ale lor apucături.

E foarte probabil însă, că întreagă această înșenare s'a făcut pentru-ca să se legitimeze un nou atac maghiar asupra naționalității române. Viitorul apropiat va lumina machiavelisticele tendeuțe ale politicei maghiare de stat, ajunse azi pe mâinile unei secături de calibrul lui *Jeszenszky*.

Dar' dacă șovinistii dela Budapesta speră a pute teroriza pe Românii de peste munți prin asemenea pricini artificiale, se înșeală amarnic.

Nu de asemenea ticăloși se frânge puterea de rezistență a unui popor ce luptă pentru existența sa!

O chestiune uitată.

— Propunerea dlui Dobrin. —

Budapesta, 6 Febr. n.

O propunere sinceră, dar' de mult uitată, și aproape neapreciată în viața noastră națională și în presă, a fost propunerea făcută de dl G. Dobrin, avocat în Lugoj, în nr. 160 al „Dreptăței” din anul trecut. Propunerea a fost reproducă și de „Tribuna”, dar' abstracție făcând dela o corespondență a dlui Valer Moldovan din Cluj și de articolul dlui Dobrin, apărut în ultimul număr al „Dreptăței”, nime nu și-a mai ridicat cuvântul în această chestiune de importanță mare pentru viitorul neamului nostru.

La prima vedere nu s'ar păre lucru de neerezut, cum de se poate trece așa de ușor la noi la ordinea zilei peste chestiuni atât de mari. Sânt sigur, că propunerea sinceră în puține inimi a aflat răsunet. Mulți vor fi uitat-o. Mulți își vor fi zis, că nu e acum timpul potrivit pentru a ne ocupa și cu astfel de lucruri.

Chestiunea însă e ardentă și abia mai poate suferi amnare. Dl Dobrin în primul seu articol face apel „ca alții și mai chemați să-și expună vederile eventual și mai priincioase poporului”. Dar' din cei chemați nici unul nu s'a ridicat să se pună în fruntea mișcării, cu toate-că dl Dobrin a mai făcut și un al doilea apel, în care între altele își exprimă mirarea, că „chiar nici tinerimea studiosă nu a aflat încă timpul potrivit, că să se ocupe cu afacerea aceasta”.

E adevărat, că tinerimea e interesată în prima linie în chestiunea propunerii dlui Dobrin și așa zicând e obiectul îngrjiirei în propunere, dar' totuși poate, că s'ar fi găsit cineva să zică, că aceasta e o dovadă de nemodestie din partea tinerimei, ca se facă gură pentru o acțiune, care e vorba să o întreprindă bătrânii.

Totuși tinerimea studiosă din Budapesta a riscat și această bănuială și s'a ocupat cu chestiunea. Despre aceasta vreau să vă scriu de astă-dată.

Într'o convenire ținută aseară, la care au luat parte aproape toți tinerii români aflați de prezent în Budapesta, tinerimea

a apreciat și a discutat propunerea dlui Dobrin.

Ca președinte al întrunirii a fost aclamat dl Nicolae Puican, candidat de profesor.

După ce s'a discutat mai întâiu o chestie de însemnătate secundară, președintele dl Victor Onișor. D-asa într-o expunere mai lungă face istoricul propunerii dlui Dobrin și îi arată însemnătatea pentru viitorul tinerimii și al neamului românesc. Tractează propunerea, după articolele scrise de dl Dobrin și după niște informații particulare asupra chipului de realizare a propunerii. Vorbitorul arată argumentele și păreriile dlui Dobrin. Tinerimea dela universitate face tot ce îi este cu putință după mijloacele, ce-i stau la dispoziție. Dar' la un popor, ca al nostru, având lipsă de o înaintare în cea mai mare măsură, nu e de ajuns, ca generația viitoare să fie numai așa, ca cea actuală. Atunci nu am progresa, ci am rămâne pururea staționari. Ear' tinerimea de acum nu are mijloacele, ca să-și poată aduna un fond de cunoștințe mai vaste și mai aprofundate de cum au făcut-o cei bătrâni. Afară de aceea cercințele dezvoltării moderne pretind astăzi dela un om modern mai mult decât în trecut. Fiindcă fundațiile noastre actuale nu mai pot să dea burse pentru studii în străinătate, mănecând mai departe din punctul de vedere, că cunoștințele ce se acviră la școalele din țară nu constituie cunoștințe de un nivel european, dl Dobrin arată, că o neapărată necesitate de a trimite tinerii talentați la studii în străinătate, unde se li-se deosebit de a-și câștiga cunoștințe mai aprofundate și mai moderne.

Având în vedere lipsa unei inteligențe mai mare și mai bogată în cunoștințe, și că actuala inteligență e crescută în mare parte din stipendii, e chemarea inteligenței de azi ca din recunoștință față de nemuritorii fondatori și către națiune, să restituie un mic echivalent din aceea ce au câștigat și să se îngrijească de a-și crește de urmași o inteligență mai mare ca număr și mai bine înarmată cu toate cunoștințele necesare pentru oameni adevărați culti.

Pentru atingerea acestui scop dl Dobrin propune, ca toți foștii stipendiaști de odinioară să contribuie cu câte o mică cotizație pentru a se colecta niște sume din cari să se trimită an de an tinerii în străinătate pentru a-și completa și întregi cunoștințele acvitate la școalele din patrie.

Di Dobrin face următoarea socoteală: Noi Românii din Ungaria și Ardeal trebuie să avem azi cel puțin 300 de băbrați, cari au fost stipendiaști, și de prezent se află în poziția aceea materială, ca să poată contribui cel puțin cu 12 fl. anual la colecta ce ar fi a se iniția, pentru crearea intenționatelor stipendii. S'ar putea colecta dar' fără de a simpli nimenea cea mai mică greutate, suma de 3600 fl. anual, din care s'ar putea da două sau trei stipendii pentru studii în străinătate.

În această socoteală se ia numai minimul, ce s'ar putea ajunge. Necontestabil, că numărul înțelegătorilor, cari ar fi gata să contribuiască e cu mult mai mare. Ear' re-

sultatele morale, ce s'ar putea ajunge ar fi ne-calculabile.

Vorbitorul după ce arată importanța propunerii dlui Dobrin pentru viitorul națiunii noastre și dând expresie dorinței ferbinte de a o vedea cât mai curând realizată propune de a se trimite dlui Dobrin o telegramă de mulțumită, în care să fie rugat a se pune în fruntea mișcării pentru realizarea propunerii.

După aceea iau cuvântul d-nii: Pompeiu Marcu, Victor Nilvan, Aurel Cioban, Ioan Fruma, Traian Vuia, Eugenia Mezei, Vasile V. Moisil, George Adam, Aurel Vălean, ear' la urmă Victor Onișor și Nicolae Puican. Toți vorbitorii sunt pătrunși de importanța chestiunii aduse în discuție și o apreciază cu multă căldură din toate punctele de vedere. Di Vuia spune, că e datorința noastră, a cărora isprăvim în curând cu studiile, ca să contribuim cu denarul nostru la realizarea propunerii și d-asa promite că de azi înainte va contribui spre acest scop pe fiecare lună cu câte 1 fl.

Domnului Dobrin i-s'a trimis următoarea telegramă subscrisă de cei prezenți:

"Tinerimea română dela universitatea din Budapesta discutând salutară d-voastră propunere pentru inițierea unei colecte de a se trimite tinerii la studii în străinătate vă salutăm cu însuflețire, mulțumindu-vă pentru dragostea față de viitorul neamului și vă roagă să lucrați pentru realizarea ideii."

Nicolae Puican, Victor Onișor, Aurel Vălean, Victor Nilvan, Rubin Pătiș, Ioan Fruma, Valeriu Tanco, Nicolae Muscă, Traian Morcan, Aurel Cioban, Vasile Virgil Moisil, Augustin Straițariu, Ioan Moldovan, Petru Morariu, Virgil Nemoian, Stan Vidrighin, Ștefan Bărbuceanu, Camil Velican, Eugenia Mezei, Victor Păcală, Ioan Cădaru, Petru Maier, Traian Vuia, Virgil A. A. Păușan, George Adam.

Din Boemia.

Proiectul de lege al Cehilor tineri, despre care am amintit ieri, constă în întregime din următorii paragrafi:

1. Regatul boem rămâne una și nedespărțit în toate cercurile sale administrative și legislative.

2. Din punct de vedere al administrației și justiției, cercurile și districtele nu se pot regula și schimba decât cu învoirea dietei.

3. Autoritățile de stat și autonome își exercită competența pe întreg teritoriul Boemiei.

4. Limbacehă și germană sunt limbi regnicolare egale îndreptățite în întreg regatul boem.

5. Toate rescripțiile adresate dietei, soluțiunile prea înalte și publicațiunile guvernului, să se redacteze în limba cehă și germană.

6. Limbacehă și germană sunt limbi oficiale la toate funcțiunile de stat și regnicolare, și toți funcționarii de stat și regnicolari sunt obligați a cunoaște amândouă limbile țerei. Fiecărui cetățean îi stă în drept a folosi una din cele două limbi în toate funcțiunile din țară, și pertractarea se face în limba în care s'a scris arătarea. Inscriptiile și stampilele autorităților trebuie să fie în două limbi.

7. Folosirea limbei în contactul intim oficio, precum și în atingerea cu părțile, vor hotărî-o legile regnicolare corespunzătoare acestei legi.

8. Națiunea cehă și germană posedă caracterul națiunii politice cu drepturi egale, și fiecare cetățean are dreptul a-și folosi limba lui în viața publică și privată.

9. Legea aceasta nu se poate schimba decât în prezența unei treia părți a deputaților dietei, cu o majoritate de 2/3.

Ultimii doi paragrafi tractează despre executivă.

ASTRA.

O desmințire.

În luna trecută ziarele maghiare, în frunte cu "P. Lloyd" au adus știri fantastice despre comitetul "Asociațiunii" de calibrul celor de acum despre "revoluție". Tendința lor era să prezente "Astra" ca-și-când s'ar ocupa de politici. Aflăm, că în ultima ședință comitetul "Astrei" s'a ocupat cu aceste scor-nituri și a hotărât să dea un comunicat. Să vedem dacă vor publica ziarele ungurești des-mințirea comitetului.

CRONICĂ

Sibiul, 8 Febr. n. 1898

I. P. S. S. Metropolitul Arcadie al Bucovinei 'și-a s'rbărit ieri, 7 Febr. n., aniversarea a 75-a a zilei sale onomastice, între ovațiunile generale ale clerului gr-or. și ale drept-credincioșilor români din Bucovina.

"Severineana", societatea comercială română pe acții ce e a se înființa în Caransebeș, își va ține adunarea generală constitutivă la 3 Martie n., — anunță "Foaia Diecesană".

Despre "Reuniunea română de cânt și muzică din Lugoj", i-se scriu "Foi Diecesane" următoarele: "Una dintre cele mai vechi, dar' totodată și în floare societăți culturale și civilisatoare fără îndoială este "Reuniunea română de cânt și muzică din Lugoj". În sine această reuniune este bine organizată, bine disciplinată și activă ca puține alte societăți de felul ei; în afară se bucură de renume, ce a trecut peste granițele țerei noastre. Aceste momente mă fac să mă ocup cu adunarea ei generală ținută în 18/30 Ianuarie. Adunarea a fost foarte bine cercetată atât de membrii ei activi, cât și de cei sprijinitori. Dintre cei prezenți amintesc pe domnii Dr. George Popoviciu,

într-o campanie, care credea că va șgdui lumea, și eată că romancierul a devenit eroul unui roman de a lui Cervantes, asemenea ca valerului Don Chisciotte, luptătorul cu morile de vânt.

Așa scrie corespondentul lui "B. Hirlap", în zilele din urmă. Oare așa va fi, vom vedea în curând.

Un lucru e sigur. Zola e un mare talent; și dacă vr'odată va decide în fața lumii, aceasta nu va însemna numai deruta lui personală, ci deruta unui curent întreg.

Verne și Zola reprezintă două curente deosebite. Nu contrare, ci deosebite. Deosebirea lor se marchează în felul deosebit cum s'nt priviți azi, acești doi băbrați ai Franciei, azi, când fiecare stă la un moment însemnat al vieții sale.

Pe Verne îl privim toți cu simpatie, mai mare ori mai mică, și nime în lume nu cred că-l poartă ură. Nu este el un geniu de calibrul lui Zola, și totuși a știut să-și facă un renume universal pe care toată lumea 'l-i recunoaște cu drag. Ambii s'nt naturalisți; dar' unul într-un fel, altul într-alt fel.

Verne e naturalist, pentru-că mai toate scrierile lui au un fond din științele naturale: geografie, chimie, fizică, etc. Zola e "naturalist" într-un înțeles cu totul altul, pe care-l vom analiza mai târziu.

Verne a poetizat natura, în mărirea și măreția ei. El nu analizează firea și pasiunile omului, care ori-cât de mare ar fi, e nimic în comparație cu universalul; el nu se prea ocupă în romanele sale de psihologie, ci de geografie, astronomie ori fizică. E' nu s'ujește, ca Zola, acelei "științe nouă, alcătuită — cum zice acesta — din fiziologie și psihologie, istorie și filosofie" — ci vechei științe, care ne arată universalul în admirabila lui construcțiune, și a dat creatorul.

T. H. C. Bredicean, Dr. D. Florescu, V. Jurca, C. Birăscu, Virgil Tomiciu și a., cari toți, cu viu interes, urmăreau afacerile Reuniunii. Din rapoartele casarului, arhivarului, dar' mai ales din cel al secretarului, ce merită să fie publicat, s'a putut vedea, că societatea face progrese uimitoare. Noi ne mulțumim a aminti, că societatea în decursul anului trecut a dat trei "producțiuni", dintre cari una în favoarea Reuniunii învâțătorilor gr-or. români din diecesa Caransebeșului și că numără 90 de membri activi, cari pe lângă prestațiunile lor, ca Reuniune, formează și un cor bisericesc, care în toate Duminecele și s'rbătorile mari cântă în biserica românească din Lugoj în cor mixt sau de copii. Numai acela, care a auzit aceste coruri, își poate face o adevărată idee despre prestațiunile lor, despre talentul și zelul conducătorului lor artistic. Un caracteristic am văzut la adunare. În Lugoj s'nt o mulțime de băbrați de carte și cu toate acestea e rar, ba chiar anevoie, degăsit omul, care să iie asupra sa prezidenția Reuniunii. Și tocmai din astă cauză Di Dr. Ștefan Petroviciu, în contra voinței sale exprese, a fost silit să primească pentru a treia-ora prezidenția Reuniunii. Noi nu putem, decât felicita pe Di Dr. Ștefan Petroviciu, care totdeauna știe să fie la locul seu. — După adunare, întreg corul provăzută cu făclii și lampioane și în fața unui număr public a făcut o frumoasă serenadă noii alesiului president. După serenadă toți coriștii și coristele, înconjurați de mulți membri ajutători, s'au întrunit în sala casinei române, unde între cântece și toaste 'și-au petrecut până la miezul nopții, când ne-am despărțit, coriștii mulțumiți cu presidentul și comitetul noii alesi, presidentul cu membrii ai căror cap este, ear' membrii ajutători mândri și de unii și de alții.

Cale ferată între Suceava și Fălticeni. Foile de dincolo vestesc, că guvernul austriac a făcut guvernului român propuneri în scop de a se lega printr-o linie ferată orașul Suceava din Bucovina cu Fălticeni din România. Pentru aceasta guvernul austriac este dispus a face o linie ferată dela Suceava până la satul Bunești, la frontiera județului Suceava, linie de o lungime de 13 chm., rămânând ca guvernul român să lege Fălticeni cu Bunești, linie în lungime de 7 chm. Se crede, că guvernul român va conveni la această propunere, linia fiind de un mare și real interes, ear' schelurile nefind mari.

Un president de cameră... foarte galant. Într-una din ultimele ședințe ale camerei prusiene, când deputatul ultramontan N ad byl a apostrofat pe național-liberalii cu cuvintele: "Ah, domnii mei, deja oameni mai inteligenți ca d-voastră au spus...", — presidentul l-a întrerupt cu sunete de clopoțel, apoi în dulci accente a adăugat: "Nu există oameni mai inteligenți ca domnii deputați!"...

Legarea Mării-Negre cu Marea-Baltică. De mult deja se plănuește construcțiunea unui canal între Marea-Baltică și Marea-Neagră. Studiile și tratativele în privința acestui plan uriaș s'nt acum atât de înaintate, că se speră ca lucrările să înceapă chiar primăvara viitoare. Imensul canal va începe la Riga, va sui pe cursul Dunărei, până la Dunaburg, va continua de aci prin săpături artificiale până la Lepel pe Beresina, și va profita de albia acestui fluviu ca să ajungă la Dnipru, înaintând apoi până la gura sa în Marea-Neagră lângă Cherson. Din întreg sa lungime, care e de aproape 1000 mile marine, numai a opta parte va trebui să se construiască prin lucrări costisitoare de săpături; ear' restul

se va face utilizând albia unui torent și cursul a două fluviu. Adâncimea canalului va permite plutirea marilor vase oceanice, și a altor cuirasate mai mici și va servi atât pentru scopuri comerciale cât și strategice. Drumul întreg dela Marea-Baltică la Marea-Neagră se va putea face în 6 sau 7 zile. Canalul va fi terminat în cinci ani și va costa mai puțin de un miliard.

Cât tutun se fumează în toată lumea? După o ultimă statistică, în toată lumea se consumă pe an un miliard de chilogramme de tutun, în valoare de douăsprezece miliarde franci. Printre țările, cari fac cea mai mare consumație de tutun, Olanda stă în frunte cu o consumație de trei chilogramme și jumătate pe an, de locuitor. Și e foarte curios, că țara unde se fumează mai puțin, e țara renumită pentru țigările ei și pentru comerțul ei de tutun, Spania, unde nu se consumă decât o jumătate de chilogram de tutun pe an, de locuitor.

Îndrăzneala socialistilor unguri și-a ajuns culmea. Numai zilele trecute amintiserăm, că în localitatea maghiară Kis-Várda socialistii au asediat edificiul judecătorei cercuale, pentru a 'și elibera câțiva tovarăși, și numai cu greu au putut fi respinși de gendarmi. Acum se anunță un mai îndrăzneț caz de asemenea natură. Socialistii din Nagy-și Kis-Kövesd s'au năpustit în masă asupra oficiului protopretorial din Királyhelmet, pretinzând imediată eliberare a câtorva tovarăși. Văzând că nime nu-i ia în seamă, socialistii au atacat edificiul oficial, amenințând că-l vor aprinde. Situația a devenit atât de primejdioasă, că solbăbirul s'a văzut silit a elibera pe socialistii deținuti.

Femeile în... politică. Guvernul bavarez a înaintat la camera din München un proiect de lege despre asociație, cu următoarele reforme interesante: Femeile majore pot lua parte la adunări publice de caracter politic, mișcările însă nu. Femeile majore pot fi membre ale societăților politice, dar' numai când acestea au de scop înaintarea unor întoarse special feministe, ca s. p. educația, îngrijirea bolnavilor etc. Proiectul ameliorează totodată pedeapsa delictelor ce se comit cu prilejul aranjării de întruniri. Partidele camerei au primit cu simpatie noul proiect.

Știri mărunte. Din Budapesta a dispărut deunăzile un subjude de tribunal, Gallovics Victor, părăsindu-și tinăra soție, pe care o luase numai de o zi; cauza e... "încercături" financiare; subjudele a tulit-o — spre America.

— În comitatul Bichis s'a descoperit o periculoasă bandă de 12 tâlhari.

— În Budapesta un lucrător, Hlădin István, a omorât pe o femeie, ca să o iasă; 25 de lovitură de cuțit a aplicat victimii, și această grozăvie numai... pentru 9 cr!

La

Abonament lunar

pentru Februarie st. v.

— cu prețurile din capul foii —
Invită

Administrațiunea ziarului "TRIBUNA"

FOIȚA „TRIBUNEI“.

Zola și Verne.

— Reflexiuni. —

Sibiul, 7 Februarie n.

I.

Astăzi s'a început înaintea curții cu jurați din Paris pertractarea procesului intentat lui Zola, celebrul Emil Zola, pentru scrisoarea ce a adresat președintelui Republicii franceze, în cunoscuta afaceră "Dreyfus"; ear' mâne — se împlinesc 70 ani, de când a văzut prima rază de lumină alt romancier francez, vestitul Jules Verne.

S'nt curioase caprițele întâmplărei; ele aduc în legătură și pun alături lucruri și persoane, pe cari de altfel nime nu le-ar pune alături. În cazul acesta, nu-i vorbă, coincidența nu e tocmai așa de capricioasă, căci și Zola și Verne s'nt celebriități franceze, ambii romancieri de renume universal.

Nu știu însă ce ar zice Zola, care astăzi concentrează asupra sa privirile unei lumi întregi, dacă ar vedea deodată lângă sine — nu înțeleg pe banca acusaților! — pe bătrânul septuagenar, Verne.

Ce deosebiri mari între acești doi scriitori.

Zola are 48 ani, Verne 70; Zola e la apogeul forțelor sale fizice, Verne trecut de mult peste culmea vieții; Zola e în mijlocul luptei, poate la începutul unei noi cărări a vieții, în plinul șgomot al Parisului, Verne însă retras în orașelul Amiens repriveste cu satisfacție asupra unei vieți rodnice în opere frumoase și de bine; cari au darul de a avea mii de aderenți și iubitori, fără a fi combătute de cineva.

Zola 'și-a înscris și el în mod neperitor numele în analele omeniei, a scris și el mulțime de volume și are deja o carieră rodnică asupra căreia poate reprivi. Dar' are-oare și el aceeași satisfacție în inimă, pe care o simte bătrânul povestitor de fantastice întâmplări de pe uscat și mare?...

Zola a fost cetit imens, și este un strat al societății care consumă nespuns din scrierile lui. Are mulțime de aderenți și adoratori, dar' pe lângă aceea are și dușmani, cari îl combat fără cruțare.

Și tocmai atunci, când Verne își vede înclinată cu cinstă, cu stimă și admirațiune generală laborioasa sa viață, Zola stă la un punct al vieții sale, care cine știe dacă nu înseamnă oare un declin rapid spre totală ruină?

Semnele nu s'nt favorabile pentru el. Șgomotul cel mare ce l-a deșteptat prin campania Dreyfus la început, s'a domolit mult. Și astăzi — azi cu deosebire — el mai primește mulțime de aderenți din străinătate, acasă însă, conaționalii sei, a căror fală se consideră pe sine, îl huiduiesc, îl disprețuiesc, și toate sforțările lui, — ori-cât de ideale și abnegate i-s'ar pără — nu mai deșteaptă în Franța decât ironie. Nu-l mai iau în serios. Nu-l mai combat, nu dau piept cu el, ci îl ridiculează, și-l fac nebun. Copiii — scrie un corespondent din Paris — dădăiesc în neștiință și nevinovăția lor cântecul de stradă: "Conspuez Zola" (ocupăți pe Zola), tinerii fac nouă și nouă cantilene și cuplete de amară ironie, la adresa lui, ear' băbrații serioși, între cari, se zice chiar celebrul avocat Du Buit, îl declară de nebun. Din erou ori martir, ce credea el că va fi, a ajuns celebrul Zola, o figură de ris, material de cuplete și erou de carnaval.

S'a angajat cu mare aparat și cu tot entuziasmul și talentul, seu incontestabil genial

într-o campanie, care credea că va șgdui lumea, și eată că romancierul a devenit eroul unui roman de a lui Cervantes, asemenea ca valerului Don Chisciotte, luptătorul cu morile de vânt.

Așa scrie corespondentul lui "B. Hirlap", în zilele din urmă. Oare așa va fi, vom vedea în curând.

Un lucru e sigur. Zola e un mare talent; și dacă vr'odată va decide în fața lumii, aceasta nu va însemna numai deruta lui personală, ci deruta unui curent întreg.

Verne și Zola reprezintă două curente deosebite. Nu contrare, ci deosebite. Deosebirea lor se marchează în felul deosebit cum s'nt priviți azi, acești doi băbrați ai Franciei, azi, când fiecare stă la un moment însemnat al vieții sale.

Pe Verne îl privim toți cu simpatie, mai mare ori mai mică, și nime în lume nu cred că-l poartă ură. Nu este el un geniu de calibrul lui Zola, și totuși a știut să-și facă un renume universal pe care toată lumea 'l-i recunoaște cu drag. Ambii s'nt naturalisți; dar' unul într-un fel, altul într-alt fel.

Verne e naturalist, pentru-că mai toate scrierile lui au un fond din științele naturale: geografie, chimie, fizică, etc. Zola e "naturalist" într-un înțeles cu totul altul, pe care-l vom analiza mai târziu.

Verne a poetizat natura, în mărirea și măreția ei. El nu analizează firea și pasiunile omului, care ori-cât de mare ar fi, e nimic în comparație cu universalul; el nu se prea ocupă în romanele sale de psihologie, ci de geografie, astronomie ori fizică. E' nu s'ujește, ca Zola, acelei "științe nouă, alcătuită — cum zice acesta — din fiziologie și psihologie, istorie și filosofie" — ci vechei științe, care ne arată universalul în admirabila lui construcțiune, și a dat creatorul.

Zola încă se ocupă de natură, dar' la el natura, macrocosmos, e lateral, și principal e omul, microcosmos, cu lumea lui de patimi și de scideri. Pe când Verne ni-se pare ca omul, care privește și cercetează universalul cu telescopul, considerând dimensiunile, măsurile lui mari, pe atunci Zola pare-că se aseamănă scrutătorului care secțiunează un cadavru, și cercetează cu microscopul cele mai murdare părți ale lui.

Brandes, excelentul critic danez, zice despre el că-i place "să scormonească în murdărie și grozăviri". Ear' el însuși se exprimă astfel prin rostul eroului seu din La confesion de Claude: "E o lume pe care nu o cunoaștești. Studiul ei te ametește... Aș vrea să iscodesc inimile și sufletele acestora. Se poate să nu găsesc în fundul lor numai noroiu, dar' aș vrea să cercetez noroiul acesta".

Astfel precum se deosebește geograful, etnograful de medic, de fiziolog, cam așa se deosebește Verne de Zola.

Primul consideră în priviri largi, uriașe universalul întreg; ne poartă pretutindenea, pe pământ ca și prin lună, și în jurul lunii, pe mare ca și pe uscat, prin pusturile Africii, ca și prin Carpații Transilvaniei, prin internele planetului nostru ca și prin adâncimile oceanelor, prin ghețurile vecinice, ca și prin căldurile tropice. Pretutindenea însă omul ni-se arată numai în luptă cu lumea externă, cu elementele, cu farele, cu pedicle, ce i-se pun în cale, ear' nu în luptă cu lumea sa internă, cu patimile și viciile sale.

Fantasia lui vie țese cele mai interesante încercături, cari deșteaptă viu interesul nostru, ne distrează și ne instruează totodată prin diferitele aplicațiuni ale rezultatelor științei. Talentul lui poetic dă o haină strălucită naturii, care ne atrage și ne înclătu-

șează. El ne poetisează ceea ce în școală, în haina mohorâtă a științei s'ci ni-se pare așa de insuportabil, și ne leagă cu patimă de subiecte, ca matematică, fizică, chimie, de cari de altfel, predate în altă formă ne îngrozim. El leagă câte un dram de știință de aripile ușoare ale fantasiei de poet și ne produce minuni, pe cari cu toții le urmărim în desvoltarea lor. Și pe când ne găsim la capăt, ne aflăm nu numai satisfăcuți, nu numai alinați și transportați, ci și procopsiți cu oarecare cunoștințe nouă. El împreună în cel mai măiestru mod util-dulci, plăcutul cu folositorul și ne învâță povestindu-ne.

De altfel talentul lui Verne mai are o parte, care merită să fie relevată. Dacă e adevărat că poeziile s'nt proroci, poeta - vates, acest poet al geografiei a dovedit un nos fel de prorocii și de presimțiri. În toate descoperirile și invențiunile a jucat, pe lângă știință, și fantasia un mare rol. Ce mirare dacă fantasia vie a lui Verne ar fi descoperit și ea și ar fi prorocit lucruri din domeniul lumii sale de idei.

De fapt un feuilletonist al ziarului "Figaro" din Paris, spune interesante lucruri despre aceasta. "Este just a constata — se zice în feuilletonul de 23 Decembrie 1897 al lui "Figaro" — că deja de câțiva ani Jules Verne cu preștiința sa obicinută a contribuit nu puțin la resfirarea ceței polare, și a indicat căile pe care au urmat exploratorii, până și Fritjof Nansen. Nime ca și el n'a avut nici-odată ceea-ce noi am numi p r o r o c i a g e o g r a f i e i (la divination de la geographie). În literatură el este pionerul ideilor, el, ca să spunem vorbă adecuată, deschide orizonturi nouă. Ceașă ghețurilor dela poluri, căldurile tropicale, el le-a prevăzut și presimțit, și unele din operele lui pot servi drept călăuze pentru expedițiunile din viitor".

Schimb:	
Londra 8 luni	—
cek	—
Berlin 8 luni	—
cek	—
Viena	—
cek	—
Agio	—

Pentru redacție și editură responsabil: Andreju Baltes.
 Proprietar: Pentru „Tipografia”, societate pe
 acțiuni: V. H. Dreșanand.

Dimitrie Iosof m. p. Demetriu Carabasiu m. p. Alexandru Iolozan m. p. Vasile Nicorescu m. p.

cu trimitere postală 55 cr. v. a.

Teodor Kővári m. p. Demetriu Suciu m. p. Alexandru Sima m. p. Aurel Orian m. p.

Pentru tipar responsabil: Iosif Marschall.